Roser Boix
FILOSOFIA ETA HEZKUNTZA ZIENTZITAN DOKTOREA
BARTZELONAKO UNIBERTSITATEKO DOKTOREA

NOLA IKASTEN DUTE HAURREK ESKOLA TXIKIETAN? ZER FUNTZIO BETETZEN DUTE TALDE HETEROGENEOEK IKASLEEN HEZIKETAN?

Badirudi, gaur egun, oraindik ere, hiritik datorren guztia dela onena; modernoena da, eta nekazari girokoa den guztiarekiko nolabaiteko gutxiespena dago. Eskola Txikiak bigarren mailakoak dira, denak nahastuta daudelako; ikasleak bigarren mailakoak dira, herriak bigarren mailakoak dira, eta familiak ere bai. Guztia da bigarren mailakoa. Gaur egun, oraindik, talde heterogeneoen balio pedagogikoa argudiatu beharra dugu. Hori dela eta, Eskola Txikiak hiriko eskolaren antza izan behar du; horrela erakusten digute unibertsitateak, politikariek, zuzendari nagusiek...Hiriaren antza izan behar dugu, baina zergatik? Frogatu al dute hiriko eskoletatik haur guztiak jakintsuak izaten ateratzen direla? Eskola txikitik ateratzen diren haurrekin duten aldea aipagarria al da? Niri ez didate hori erakutsi, ez maistra moduan, ezta ama moduan ere. Zergatik izan behar dugu, orduan, hiriko eskolaren antza?

Beharrezkoa da eskola txikien pedagogia balioestea, eta egin beharreko galdera hauxe da: nola ikasten dute nire ikasgelako ikasleek?
Eskola Txikietako ikasgelak arrain ontzi baten antzekoak dira; dena entzuten da, eta dena ikusten da. Eta aberastasuna ikaragarria da hori, zeren txikiagoak diren haurrekin lanean ari garenean eta boz gora ari garenean, zaharragoak entzun egiten gaituzte, eta horrek esan nahi du ikasitakoa gogoratzen ari direla. Eta alderantziz, zaharrenekin ari garenean, txikienak edukiak aurreratzen dituzte handien modukoak izan nahi dutelako. Batzuek aurreratzen duten eta besteek finkatzen duten prozesu hori existitzen bada, zergatik gerarazi behar dugu hori irakasleok edo testu liburuek? Hori da eskola txikietan dugun aberastasunetako bat, eta, gainera, taldean guztiek dute elkarren artean tutore lana egiteko aukera.

Tutoretza ekintza: ikasle horien tutoretza ekintzak guztiek guztiei irakatsi beharra dakar, eta, horretarako, gaitasuna lantzea. Tutorea den ikasleak bitartekari lan egiten du irakaslearen eta ikaskideen artean; lanak eta arazoak ebazteko mekanismoak garatzen ari da. Gaitasun meta kognitiboak deitzen ditugunak bilatzen ari da, eta komunikazio arazo bat ebatzi behar du besteak uler diezaion. Bizi izan duen esperientzian zehar bereganatu dituen gatazken ebazpenerako mekanismoak ere garatzen ditu; hari gertatu zitzaion zerbait ikaskideari gerta ez dakion, ulertarazteko beste era batzuk bilatuko ditu. Auto-ezagutza garatzen du, eta bere autonomi maila erakusten du. Eskaerei erantzuteko gaitasun sozialak eta elkarbizitzarako gaitasunak erabiltzen ditu, eta elkarrekintza horretan bere burua aberasten du. Tutore lana egiten duen haurrak ikasteko existitzen diren hamaika alternatiba ezagutzen ditu.
Ikaslearen autonomia ere lantzen ari gara, eta nik haur autonomoak nahi ditut, haurrak, ikasgelan sartzen direnean, nire beharrik ez izatea nahi dut. Nire irakasle papera suhiltzaile papera bihur daiteke, su txikiak itzaltzen joan naitekeelako. Nire ikasleak egiten dutenarekin ziur egotea nahi dut; hanka sar dezatela, edo ez, baina ziur egon daitezela nahi dut, eta justifikatutako erabakiak hartzeko gai izan daitezela.

Baina, suhiltzaile paper hori egiteaz gain, irakasle gisa badut beste funtzio bat ere, eta horietako bat oinarrizkoa da: ikasleen ikaskuntza erritmoa errespetatzea; eta horrek testu liburuak albo batera uztea eskatzen du

Hori guztiaz gain, Eskola Txikietako ikasgelak mikro gizarteak dira:
-Berezitasunekiko eta interes pertsonalekiko zein taldearen interesekiko errespetua.
-Adiskidetasuna, elkarri laguntzea eta jokabide etikoen garapena.
-Pentsamendu dibergentea; eskola txikietan haurrarengandik datorrena baliagarria da.
-Ardura, eta bere buruarekiko eta komunitateko beste kideekiko duintasuna.
-Norberak eta taldeak hartutako betebeharrekiko konpromisoa.
-Ekintza bateratuetako partaidetza; batez ere 3-12 urte bitarteko haurren artean, elkarlan ahalbidetzen duten estrategia didaktikoak erabiltzen badira.
Gaur egun kooperatibo hitza modan dago. Baina eskola txikietan parte hartze zuzen eta aktibo hori izaten da, eta hori da dugun aberastasunetako bat.

Metodologiaren garrantzia: zergatik ez ditugu gogoratzen ikasten ditugun gauza gehienak? Zer egin dugu hainbeste urtetan eskolan ez baditugu ikasi ditugun eduki gehienak gogoratzen? Metodologi arazoa da.
-*Metodologi tradizionala;* protagonista handiena eskola liburua da.

- Espazioaren antolaketa: era tradizionalean protagonista irakaslea da (logozentrismoa) eta ikasle guztiak hari begira daude.
- Denboraren antolaketa: ordutegi itxiak dira.

-*Metodologi aktiboa edo mistoa;* protagonista haurra da (paidozentrismoa), ez eskola liburua, ezta irakaslea ere.

- Espazioaren antolaketa: graduak desagertu egiten dira.
- Denboraren antolaketa: ordutegiak ez dira itxiak.

Estrategia didaktiko berritzaileak erabil ditzakegu, gai bera adin tarte guztietan lantzeko aukera emango digutenak, irakasleak berak landutako materialak erabiliz eta inguruarekin lotura duten edukiak sartuz. Kanpoko curriculuma ikasgelan sar dezakegu, eta proiektuetan oinarritutako metodoen bitartez, inguruaren azterketak eginez, kontratu didaktikoen bidez, hainbat talde teknikaren bidez…metodologia mistoa –aktiboa landu dezakegu, haurra irakaskuntza- ikaskuntza prozesuko egiazko protagonistatzat hartuta. Proiektuetan oinarritutako metodoek, estrategia didaktiko gisa, Eskola Txikietan etengabe bilatzen dugun autonomia lantzeko aukera errazten dute, eta gaitasun kognitiboak eta jokabideei dagozkien gaitasunak lantzeko aukera ematen digute

Katalunian Eskola Txikiaren aldeko apustua egiten dugu, talde heterogeneoen aldeko apustua, talde heterogeneoen balio pedagogikoaren aldeko apustua, eta pixkanaka-pixkanaka metodologia aktiboari dagozkion estrategia didaktikoak erabiltzean aurrera pausoak ematen joan gara